

Sygn. akt: I C 684/19

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2019r.

Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Rejonowego Aleksander Żółty
Protokolant:	Żaneta Niewiara

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2019r. w Wodzisławiu Śląskim

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko B. G.

o zapłatę

oddala powództwo. Sędzia

Sygn. akt I C 684/19

UZASADNIENIE

Powód – (...) S.A. z siedzibą w B. wniósł o zasądzenie od pozwanej B. G. kwoty 10.307,22 złotych z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie - od dnia 15 grudnia 2018 roku wraz z kosztami procesu.

Powód podniósł, że pozwana zobowiązała się poprzez podpisanie weksla dnia 6 września 2017 roku do zapłaty w dniu 14 grudnia 2018 roku kwoty wskazanej na wekslu w wysokości 11.307,22 zł. Dlatego powód wezwał pozwaną do wykupu weksla, jednak do dnia dzisiejszego pozwana nie dokonała żadnej wpłaty.

Powód podniósł, że weksel został wystawiony przez pozwanego na zabezpieczenie zwrotu całego zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej pozwanej przez (...) S.A. z dnia 6 września 2018 roku, nr (...).

Sprawę przekazano do postępowania zwykłego – bez wydawania nakazu zapłaty.

Pozwana nie zajęła stanowiska w sprawie i zaszły podstawy do wydania wyroku zaocznego (art. 339 § 1 k.p.c.). W myśl art. 339 § 2 k.p.c. w wypadku wydania wyroku zaocznego przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości.

Sąd ustalił:

Na zabezpieczenie umowy pożyczki pozwana w dniu 6 września 2017 roku podpisała weksel in blanco – na rzecz (...) S.A. Polska

Zgodnie z deklaracją wekslową weksel był wystawiony tylko na zabezpieczenie zwrotu całego zadłużenia z pożyczki nr (...), na które miały się składać całkowita kwota do zapłaty oraz należne maksymalne odsetki za opóźnienie.

Weksel mógł być wypełniony tj. uzupełniony na kwotę odpowiadającą zadłużeniu pożyczkobiorcy.

Weksel mógł być wypełniony gdy:

- a) opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu do zapłaty w terminie 7 dni,
- b) po upływie 14 dni od wypowiedzenia w trybie natychmiastowym w wyniku złożenia nieprawdziwych oświadczeń
- c) w razie złożenia oświadczenia o odstąpienia od umowy i w przypadku braku zaksięgowania zwrotu środków w terminie 30 dni.

Pismem z dnia 14 listopada 2018 roku dokonano wypowiedzenia umowy pożyczki. Umowę wypowiedziano z terminem 30 dni.

Pismem tym poinformowano, że dług na „dzień dzisiejszy” to 11.307,22 złote, na co składa się kwota niespłaconej pożyczki – 11.275 zł oraz umowne odsetki z tytułu braku spłaty rat – 32,22 zł.

Pismem tym ponadto .wskazano, że weksel in blanco został wypełniony na kwotę zadłużenia.

Wezwano do wykupu weksla w ciągu najbliższych 30 dni.

Weksel został wypełniony na kwotę 11.307,22 zł. Wpisano termin płatności weksla 14 grudnia 2018 roku. Nie wpisano żadnych uregulowań co do odsetek od sumy wekslowej.

Dowód: weksel (k. 6), deklaracja wekslowa (k. 8), wypowiedzenie (k. 7),,

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Na początku należało poczynić uwagi co do podstawy faktycznej powództwa. Powód dochodzi roszczeń z weksla. Powód wskazał, że weksel został wystawiony na zabezpieczenie umowy pożyczki, ale to w żadnym zakresie nie sprawia, że podstawą żądania jest umowa pożyczki. Zobowiązanie wekslowe jest tzw. zobowiązaniem abstrakcyjnym czyli wynika z istnienia weksla jako papieru wartościowego. To weksel i jego treść określa granice żądania.

Zobowiązanie wekslowe i zobowiązanie ze stosunku podstawowego to dwa różne zobowiązania (tak też uchwała Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 25 listopada 1963 r., sygn. III CO 56/63, której nadano moc zasady prawnej). Powód formułując swoje roszczenie w pozwie dokonał wyboru czy chce dochodzić roszczenia z weksla czy z umowy pożyczki – i wybrał roszczenie z weksla. W żadnym momencie procesu powód nie oświadczył, że żąda zapłaty z tytułu umowy pożyczki.

Czynności jakie Sąd może podjąć na zarzut czy też z urzędu, celem zbadania czy weksel został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową czy stosunkiem podstawowym, nie zmieniają tego, że powód żąda zapłaty ze zobowiązania wekslowego. Warto tutaj odnieść się do kolejnego poglądu wyrażonego w uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 7 stycznia 1967 r. III CZP 19/66, której również nadano moc zasady prawnej, że powoływanie się przez powoda na stosunek prawa cywilnego, w związku z którym wręczony został wierzycielowi weksel, nie stanowi jednak w swej istocie zmiany powództwa. Przedmiotem powództwa pozostaje nadal roszczenie wekslowe, sąd zaś bada

jedynie i rozstrzyga, czy i w jakim zakresie podniesione przez dłużnika zarzuty, oparte na stosunku cywilnoprawnym (art. 16 pr. weksl.) lub na zawartym przez strony porozumieniu co do uzupełnienia weksła wystawionego in blanco (art. 10 . weksl.), czynią roszczenie wekslowe powoda bezzasadnym.

W danym wypadku mamy do czynienia z wekslem własnym, którego istota sprowadza się do tego że wystawca zobowiązuje się bezwarunkowo zapłacić określoną kwotę pieniężną (art. 100 Prawa wekslowego, art. 104 prawa wekslowego w zw. z art. 26 Prawa wekslowego). Weksel ten był wekslem in blanco, co oznacza, że mógł być wypełniony przez wierzyciela. Zgodnie z art. 10 Prawa wekslowego jeśli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Z tego przepisu wynika, że zarzutów co do wadliwego wypełnienia weksła co do zasady nie można podnosić gdy weksel został zbyty przez indos (chyba, że nabyto weksel w złej wierze albo nabywca przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa) ale a contrario wynika, że gdy weksel nie był zbyty - zarzuty takie podnosić można.

Orzecznictwo przyjmowało dotychczas, że badanie zgodności wypełnienia weksła z deklaracją wekslową i stosunkiem podstawowym może nastąpić jedynie na zarzut dłużnika (strony pozwanej) – stąd też w powołanej uchwale (III CZP 19/66) mowa o podniesionych przez dłużnika zarzutach.

Zasadnicze zmiany wprowadziło jednak ustawodawstwo europejskie i orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jeśli chodzi o dochodzenie roszczeń z weksła przeciwko konsumentom. W rozumieniu art. 22¹ k.c. konsumentem jest osoba fizyczna, która dokonuje czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, gdy drugą stroną stosunku cywilnoprawnego jest przedsiębiorca. To, że w niniejszej sprawie pozwana jest konsumentką wynika po pierwsze z tego, że w braku innych podstaw, należy przyjąć że osoba fizyczna (zawierająca umowę z przedsiębiorcą) jest konsumentem. Po drugie Sądowi z urzędu wiadomo, że umowy pożyczki, gdzie pożyczkodawcą jest powód, są z założenia udzielane tylko konsumentom, są one zresztą (te umowy) tak mało korzystne dla osób biorących pożyczkę, że należy wykluczyć aby przedsiębiorca taką umowę podpisał jako pożyczkobiorca.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. C – 419/18 stwierdził, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG oraz 10 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48 należy interpretować w ten sposób, że w wypadku gdy w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym sąd krajowy ma poważne wątpliwości co do zasadności roszczenia opartego na wekslu własnym, który służy zabezpieczeniu wiarygodności wynikającej z umowy kredytu konsumenckiego, oraz gdy ten weksel własny początkowo został wystawiony przez wystawcę jako weksel in blanco, a następnie uzupełniony przez remitenta, sąd ten powinien z urzędu zbadać, czy postanowienia uzgodnione między stronami mają nieuczciwy charakter, i w tym zakresie może zażądać od przedsiębiorcy przedstawienia pisemnego zapisu tych postanowień, tak aby móc zapewnić poszanowanie praw konsumentów wynikających z tych dyrektyw.

Trybunał rozpatrywał powyższe zagadnienie (w sprawach z powództwa (...) S.A), gdzie pojawiła się wątpliwość czy Sąd może działać z urzędu (i żądać dokumentów od powoda) celem zbadania czy postanowienia umowy kształtującej stosunek podstawowy dla zobowiązania wekslowego nie zawierają nieuczciwych warunków umownych.

Sądowi rozpoznającemu niniejszą sprawę wiadomo, że takie nieuczciwe regulacje umowne istnieją w umowach zawieranych przez powoda, w szczególności poprzez opcję w umowie tzw. (...), gdzie za hipotetyczną możliwość aby zapłacić z opóźnieniem 2 raty (zapłacić po terminie płatności pożyczki, czyli w ciągu 2 kolejnych miesięcy po terminie płatności ostatniej raty) lub obniżyć raty (również o wysokość maksymalnie 2 pełnych rat – czyli 4 rat o 50 %) pożyczkobiorca musiał ponieść opłatę w wysokości w wysokości ponad 2 rat, co z założenie było skrajnie nieopłacalne. Dodatkowo warunki aby z takiej możliwości (np. odroczenia spłaty) skorzystać skrajnie to utrudniały – warunkiem były brak jakiegokolwiek opóźnienia w spłacie z którejkolwiek dotychczasowych rat oraz pisemna dyspozycja co do odroczenia płatności złożona pisemnie na adres spółki, co oznaczało, że należało z wyprzedzeniem kilku dni przewidywać, że zabraknie pieniędzy na spłatę rat.

Sąd zauważa również, że powód dochodzi roszczeń z weksla a na wekslu nie oznaczono stopy odsetek, co w konsekwencji oznacza że powód mógłby żądać jedynie odsetek ustawowych za opóźnienie – a nie umownych.

Istota problemu sprowadza się jednak do innej kwestii. Skoro Sąd, zgodnie z orzeczeniem (...) z urzędu może badać stosunek podstawowy aby stwierdzić, czy weksel został wypełniony zgodnie ze stosunkiem podstawowym i jaka jest w istocie treść tego stosunku podstawowego, to tym samym może również badać czy weksel w ogóle został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową. Jest to bowiem podstawowy warunek dotyczący prawidłowości wypełnienia weksla. Podstawowym zarzutem jaki można podnieść w stosunku do weksla in blanco jest właśnie to, że został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową (porozumieniem wekslowym) i dopiero w ramach tego zarzutu można rozważać badanie stosunku podstawowego. Jeśli więc Sąd rozpoznając sprawę obejmującą roszczenie z weksla może z urzędu badać stosunek podstawowy to oznacza tym samym, że zajmuje się z urzędu badaniem czy weksel został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową – inaczej badanie stosunku podstawowego byłoby pozbawione sensu. W rozpoznawanej sprawie, treść deklaracji wekslowej, wypowiedzenia umowy oraz weksla wskazują, że niezależnie od treści umowy pożyczki łączącej strony weksel został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową. Powód w wekslu wpisał całe zadłużenie wynikające z umowy pożyczki – czyli między innymi cały niespłacony kapitał. Weksel został zaś wypełniony jak wynika z treści wypowiedzenia umowy zanim sporządzono pismo zawierające wypowiedzenie umowy (bo w wypowiedzeniu jest już mowa o wypełnieniu weksla), czyli został wypełniony najpóźniej 14 listopada 2018 roku. Zgodnie z deklaracją wekslową weksel mógł być wypełniony tj. uzupełniony na kwotę odpowiadającą zadłużeniu pożyczkobiorcy. Przez zadłużenie należy rozumieć zadłużenie wymagalne, gdyż jakiegokolwiek dochodzenie niewymagalnego zadłużenia czy nawet wezwanie do zapłaty stanowiłoby czynność sprzeczną z prawem (nie można dokonać takiej wykładni treści deklaracji wekslowej zgodnie z którą pożyczkodawca mógłby wypełnić weksel na kwotę zadłużenia niewymagalnego). Tymczasem aby cała kwota wpisana na wekslu była wymagalna – czyli aby można było wypełnić weksel wpisując na tę kwotę – to najpierw musiałby upłynąć termin wypowiedzenia umowy. Powód winien więc najpierw wysłać pismo wypowiedzające umowę pożyczki, następnie poczekać na doręczenie tego pisma, potem na upływ terminu wypowiedzenia a dopiero po upływie terminu wypowiedzenia wypełnić weksel i wezwać do jego wykupu. Z założenia więc powód wypełnił weksel w warunkach w jakich nie mógł tego zrobić (mógł co prawda wypełnić weksel na kwotę obejmującą wymagalne zadłużenie np. 2 raty ale Sądowi nie wiadomo ile ono wynosiło). W chwili wypełnienia kwota jaką wpisano do weksla nie odpowiadała wysokości wymagalnego zadłużenia – wymagalne zadłużenie musiało być wielokrotnie niższe.

Zdaniem Sądu przedwczesne wypełnienie weksla stanowi o bezzasadności roszczenia opartego na wekslu nawet gdyby po jego wypełnieniu zaszyły przesłanki, które pozwoliłyby na jego wypełnienie (upłynął termin wypowiedzenia). Prawo wekslowe cechuje się znacznym formalizmem i nie ma powodów aby sanować takie wadliwe postępowanie. Powód wszak i tak może wystąpić z kolejnym powództwem – opartym tym razem o umowę pożyczki. Gdyby akceptować postępowanie powoda, to należałoby by akceptować także wypełnianie weksla przy braku istnienia jakiegokolwiek zadłużenia (i liczeniu na to, że się w przyszłości pojawi), co należy wykluczyć.

Wobec wypełnienia przez powoda weksla na pełną kwotę zadłużenia pozwanej, w sytuacji, w której nie były spełnione warunki do jego wypełnienia powództwo należało oddalić.

Sygn. akt I C 684/19

ZARZĄDZENIE

1. odnotować uzasadnienie
2. odpis wyroku z uzasadnieniem przesłać:
 - pełn. powoda
3. kal. 14 dni

4. po wykonaniu przedłożyć

W., 23 grudnia 2019